

DIE MARSMANNE

GRYP IN

Simon Rand
Reeks (5)

Jef van Staden

K 5

Hierdie keer voer Simon Rand se verbete stryd teen die Breinduiwels hom tot ver, baie ver in die ruimtes van die heelal. Met 'n nuwe uitvinding van sy vriend, dr. Kramer, beweeg hy teen die snelheid van lig deur die ruimte; hy ontdek nuwe kragte in homself, maar hy loop hom ook vas teen kragte waarteen hy nie opgewasse is nie. En toe die Marsmanne besluit om op die aarde te kom ingryp, bevind Simon en sy vriende hulle werklik in 'n penarie—totdat hulp uit 'n baie verafgeleë hoekie van die sterrehemel opdaag . . .

Simon Rand teen die Breinduiwels

DIE MARSMANNE GRYP IN

deur

JEF VAN STADEN

Uitgegee deur

PRONKBOEKE

POSBUS 972, JOHANNESBURG

1962

INHOUD

<i>Hoofstuk</i>	<i>Bladsy</i>
1. Zinx 88 vir Piet Burger	5
2. Geheime Besluit	18
3. Reis sonder Terugkeer	27
4. Ramp in die Ruimte	41
5. Te Laat	54
6. Wapen teen die Marsmanne	64
7. Kwaai Terugslae	75
8. Oorweldig	82
9. „Los die Gasbomme!”	88
10. Nuwe Verskrikking	96
11. Die Noodseine	102

Hoofstuk 1

ZINX 88 VIR PIET BURGER

„**W**ERKLIK, meneer, ons kan Ladia maar laat vaar—daar is glo 'n nuwe bewind daar—hulle is ons land beslis nie goedgesind nie—en . . .”

„En wat?” blaas Piet Burger terwyl sy tam liggaam span. Die jong klerk swaai die kabelgram, laat sy oë vlugtig daarop rus en kyk weer na die besturende direkteur.

„Ons agent laat weet dat hulle ons laaste besending planters gekonfiskeer het op die grens, dat ons dit as 'n totale verlies moet . . .”

„Skokkend, dis 'n ramp!” skreeu Piet Burger. „Daardie besending was R30,000 werd . . . Hoe gaan ek by die direksie verbykom?”

Onthuts staan die klerk 'n tree of wat terug. Hy kan nie onthou dat hy meneer Burger al so omgekrap gesien het in die drie jaar wat hy by die implemente-fabriek werk nie.

„Gee die kabel, ek wil self sien,” beveel Piet Burger. Hy spring orent en gryp die kabelgram uit die jong man se hand.

„Grote Griet,” mompel hy. „Maar dis net onmoontlik . . . sulke barbare!”

„Ek is jammer, meneer,” waag die klerk dit simpatiek.

„Dis nes jy sê, Swiegers, ons kan daardie verbrande Ladia maar vergeet. En dit beteken nog 'n groot afsetgebied is vir ons in Noord-Afrika verlore. Vader, waar gaan dit nog eindig . . . ons kan nie aanhou sulke kwaai verliese dra nie . . .”

„Meneer Burger . . .”

„Ja, wat nou?”

Die klerk staan versigtig nader, hy voel seer as hy sien hoe geskok sy baas lyk, maar hy ag dit sy plig om te sê wat hy wil sê.

„Die vakbond van die sweisers het vanmiddag laat

weet dat hulle môreoggend 'n deputasie stuur . . . Hulle staan glo nou bankvas met hul eis om hoër lone. Het bygevoeg dat hulle gaan staak as die samesprekings nie nou suksesvol is nie . . ."

Piet Burger se geswete hand slaan teen sy voorkop vas.

„Basta met dié spul,” skreeu hy. „Erger as kop af kan dit nie. Maar is daar nog iets, Swiegers? Praat jong!”

Swiegers probeer Burger dadelik gerus stel.

„Dis al, meneer. Maar mag ek iets aan die hand doen?”

„Ja, Swiegers?”

Swiegers voel vreemd in die rol wat hy nou moet speel—teen sy sin, maar waaruit hy geen wegkomkans sien nie, vanweë die uifers wankelende toestand waarin sy baas verkeer. Hy beseft hy moet iets doen om die man waarom die hele fabriek en ook sy eie toekoms wentel, tot bedaring te kry.

„Miskien . . . ek dink regtig so . . . moet u die res van die dag vryneem, iets anders gaan doen, net om 'n tydjie hier weg te kom, meneer Burger. Veral met die oog op die deputasie môreoggend . . . Ek sal die fort intussen hou . . . of hoe?”

Piet Burger knoop sy seeblou das los en sy nek swel soos hy woel om die stywe boordjie te laat skiet.

„Dis nogal 'n goeie plan, Swiegers. Ek gaan huis toe. Ek gaan bietjie in my tuin werk en daarna 'n goeie nagrus geniet. Môre behoort ek weer my man te kan staan teen daardie dreigende stakers—die blikslaers . . .”

„Stadig, nou, meneer. Hier is meneer se tas en baadjie.”

Burger spring in sy motor in, skakel die enjin aan en besluit dat al vloei daar vanmiddag ook spruite vol lawa oor die fabriek hy hom dit nie gaan laat omkrap nie—dat hy tuis behoorlik gaan ontspan.

Teen die laaste steilte op, voordat hy die gelykte bereik waar sy tuiste in die noordelike voorstad van Johannesburg lê, tref 'n koerantplakkaat wat 'n uitbarsting van 'n vuurspuwende berg op Tristan da Cunha aankondig, sy oog.

„Snaakse toeval dat ek netnou aan lawa gedink het—lawa oor die fabriek—en hier is nou tyding van 'n werklike

uitbarsting. Sou daar dalk iets in steek?” mompel hy.

„Moet ek omdraai?”

Hy verminder die snelheid van die motor effens, skud dan net sy kop en besluit dat sy gedagtes darem regtig op hol is vandag. Hy stoot weer aan huis toe.

Tuis het hy nog nie behoorlik die motor in die motorhuis nie of hy hoor die vinnige aanstormende voetstap.

„Ja, pa . . . pa!”

„Ja, Aat, ou seun, wat skeel?”

„Pa het net betyds gekom, want mamma is in 'n toestand!”

„Hoekom? Wat is verkeerd?”

„Net voordat pa gekom het, het die telegram gekom. Dis glo van die Internasionale Rooikruis. Pa onthou mos—onlangs het ons hulle gevra om te kyk of hulle nie vir oom Carl kan opspoor nie . . .”

„Ja, ja . . . vertel verder. Ek onthou, jou ma se broertjie, die klein windbuks wat daar agter die Ystergordyn in Europa gaan toer het—en toe verdwyn het . . .”

„Wel, pa, die telegram sê dat hulle sy spoor gevat en hom uiteindelik opgespoor het . . . in die agterbuurte van Praag. Maar kort nadat hulle hom gekry het, is hy skielik van agter geskiet terwyl hy op straat gestap het—morsdood. O, pa, ma is behoorlik histories.”

„O, goeie . . . nou wag laat ek gou gaan kyk.”

Piet Burger storm die huis in. In hulle slaapkamer lê Liefie, sy vroultjie. Haar hele liggaam ruk onophoudelik. Sy lig net die kussing ver genoeg om haar man te kan sien, dan snik sy weer hartverskeurend.

Eers teen sononder se kant kry Burger sy vrou tot bedaring maar hoewel dit nou stiller is in haar gemoed, is dit vir Burger duidelik dat Liefie nie oornag hierdie skok te bowe sal kom nie.

Hy los haar nou in die bed, stap na die stoep en op pad daarheen skink hy vir hom 'n stywe drankie. Hy sak in die matjiesstoel neer en tuur na die sinkende son.

Deksels, dink hy. Hy het gemeen hy gaan 'n middag van ontspanning hê . . . Wat gaan hy môre aanvang met daardie spul sweisers wat wil staak?

En dan is daar nog die direksievergadering eersdaags. Dan sal hy moet verduidelik hoe hy, as besturende direkteur, dan so swak geoordeel het dat daardie besending planters as 'n totale verlies afgeskryf sal moet word.

Maar, genugtig, hy trek darem nou al maande só nou-strop vir die fabriek. Al die jukke lê op sy skouers . . . en moet hy nou persoonlik verantwoordelik gehou word vir die onstabiele handelstoestande in die Noorde? Want markte moet hy soek aangesien die druk om „uit te brei, uit te brei,” nimmereindigend is.

Hy besluit daar op die plek. Die stakers kan wag, die direksie kan wag, alles kan wag. Hy moet vir Liefie wegkry. Hulle moet 'n paar weke op 'n strand gaan deurbbring, in die son bak, visvang, die hele warboel vergeet. En dan terugkom en opnuut skouer aan die wiel gooi. Die lang winter-vakansie is ook net op hande—dus sal die kind kan saamgaan.

Piet Burger draf na die telefoon. Eers bel hy die voorsitter van die direksie. Die voorsitter is bewus van die probleme by die fabriek en hoewel hy 'n hoë dunk van sy besturende direkteur het sê hy sommer reguit dat Burger darem behoort te wag met sy vakansie.

„As julle wil hê dat ek die taak moet voortsit en verdere krisis wat beslis verwag kan word, die hoof moet bied, moet jy toelaat dat ek nou 'n skoot gaan blaas,” antwoord Burger.

„Nou goed, maak dan maar so. Ek hoop die rus doen jou goed,” stem die voorsitter eindelik in.

„Ek sal vir Swiegers haarfyn beduie wat om te doen voordat ek vertrek,” verseker Burger hom.

En teen hoenderkraai spring Piet Burger met vrou en kind in die pad . . .

„Kyk net bietjie hier,” sê Liefie Burger toe hulle aan die einde van hulle eerste dag op 'n strand aan die Natalse Suidkus terugstap na die strandhuis tussen 'n klompie palm-bome.

„Wat?” vra Burger.

Haar oë bly vasgenaël op die voorblad van die middagkoerant wat sy by 'n Indiërtjie gekoop het.

„Sal ek dit vir jou lees, Pietman?”

„Nee, wat, vertel my sommer. Ek is eintlik jammer dat jy die koerant gekoop het . . . Ek het gehoop ons kan minstens 'n paar weke wegkom van alles.”

„Hulle het in Noord-Asië 'n nuwe bom laat ontplof, dis glo een van vyftig megaton. Die hele Europa, Japan en Amerika is in rep en roer daaroor.”

„Sommer net weer 'n vlaag histerie, vrou. Kom ons stap aan.”

Liefie staan. Dan sê sy met stygende spanning : „Nee, ek is bevrees dis nie so eenvoudig nie . . . daar is gevaar vir ons almal in hierdie ontploffings van die monsterbomme.”

„Dis tog duisende myle van ons af—hoe kan dit óns tref?”

„Dis die radio-aktiewe stof van die goed. Dit verpes die hele lug sodat alle voedsel wat ons liggame daagliks nodig het, aangetas raak . . . jy sien?”

„Ek sien net kranksinnigheid, Liefie, volkome en volslae waansinnigheid. As ek en my buurman so te kere gaan soos daardie grootmoonthede, waai ons groendakkies toe.”

Hy stap 'n paar tree aan, steek dan in sy spore vas.

„Liefie, dit lyk vir my mos asof Aat vir ons wink daar by die strandhuis. Kom ons stryk aan. Los nou maar eers daardie treurmares hoewel dit klaar die baat wat ek by ons vakansie gevind het, vernietig.”

Halfpad terug na die strandhuis draf Aat hulle tegemoet. In sy hand hou hy die rooi koevert.

„Die posbode het dit nou net afgelewer,” sê hy kortasem.

Piet Burger is nog nie halfpad deur die telegram nie of sy voorhoof bult.

„Vervlaks,” skreeu hy, „dis nou weer vir jou 'n nuwe gemors . . . Die vloeke!”

„Wat nou, Piet, wat het gebeur?”

Piet Burger staan stokstyf, sy oë knyp hy dig toe en sy lippe is wit, so saamgepers hou hy hulle.

„Swiegers kon nie regkom met die stakers nie. Hulle het gister onderhandel want hulle wou nie wag totdat ek terug is nie. En gisteraand is een vleuel in die fabriek in die lug geblaas . . . Jy kan natuurlik nie sê dis hulle nie . . . maar jy kan dink wat jy wil . . .”

„Sabotasie,” sê Liefie en smyt die koerant op die wit seesand.

Piet Burger kyk die koerant agterna wat deur 'n bries opgeraap word en see se kant toe fladder. Hy wens hy kon saam met daardie velle papier in die groen branders induik en in die skemer dieptes gaan lê totdat daar weer rede in die wêreld gekom het.

Dan oorweldig die gewetensprikkel hom, skroei die gedagte hom dat dit eintlik sy skuld is dat die sabotasie in die fabriek plaasgevind het, want as hy by was, kon hulle dalk tot 'n vergelyk met die stakers gekom het . . . As hy aan daardie klomp sweisers dink, dan twyfel hy nie daaraan dat hulle wel iets met die skade in die fabriek te doen het nie.

Hy swaai om.

„Liefie, ons moet ry. Vannag nog. As ons aandruk, is ons môre douvoordag daar . . . Ek kan hulle nie so in die steek laat nie.”

„Nou al terug? En ons het dan net gister hier aangeland. Al die moeite . . .” sug Liefie.

„Ek is jammer, later kom ons weer . . . vir seker . . .”

Die grys skemer het nog nie behoorlik oor die see gedaal nie, toe trek die Burgers reeds in die grootpad . . . huis toe.

Dis 'n stikdonker nag, en Piet Burger laat die haastige Plymouth loop.

Piet Burger se liggaam sit styf en gespanne soos 'n robot agter die stuurwiel. Die naald van die snelheidsmeter vatvat aan die 80—maar sy gedagtes saag daar ver by die fabriek rond. Die strak gesigte van die weerbarstige sweisers wat wil staak karring voor hom rond.

Die motor skiet om 'n skerp draai sodat die bande skreeu, en Burger het die voertuig net weer goed onder beheer toe hy die agterstewe van die vragmotor sonder ligte sien—hier vlak voor hom.

Hy besluit om te rem, sien dat hy dit nie sal maak nie—verander dan van besluit en probeer regs verby kom. Maar ook dit sal nie slaag nie, sien hy. Dan net een genade, links van die pad af en hoop vir die beste.

Die Plymouth snork by die vragmotor verby en voorhamer teen 'n fris bloekomboom vas.

Liefie en Aat wat ingesluimer het, kry nie kans om ordentlik wakker te word toe die voorstewe van die motor om hulle toevou nie, en Piet Burger skiet uit die warboel van metaal, en slinger deur die swart nag . . .

Dit voel vir Piet Burger asof sy hele liggaam deur 'n vleismeule gedruk is toe hy sy bewussyn herwin. Dan anker hy hom aan die simpatieke gesig van die verpleegster.

„Lê net stil, baie stil, meneer Burger,” sê sy.

„Waar is die ander?” vra Burger. „Lewe hulle?”

Die verpleegster se gesig verstar, dan draai sy om en terwyl sy weg stap, antwoord sy : „Later, meneer Burger; later.”

Dieselfde middag nadat Burger redelik aangesterk het, kom die geneesheer.

„Sê my maar sommer reguit, dokter,” begin Burger.

Die geneesheer oorweeg dit vinnig of die pasiënt die nuwe skok sal kan weerstaan. Dan besluit hy. Beter nou as later.

„Die seun is op slag dood, jou vrou het net 'n arm gebreek en verder ly sy aan skok. Dis al. Jy self kan jou sterre dank dat jy uitgeval het.”

„Dankie, dokter, dankie . . . dankie dat jy my gesê het . . . ek . . . ek . . .”

Twee weke later sit Piet Burger en sy vrou in die ruim voorkamer van hul woning.

„Die voorsitter van die direksie was vanmiddag hier . . . Hy het my meegedeel dat hulle besluit het om 'n deel van die fabriek te sluit ten einde eers weer op die been te kom . . . Dinge lyk sleg, ou vrou.”

Liefie Burger, bleek en met versonke gesig, vlek haar slap hande oop op die kante van die stoel. Net haar lippe roer as sy praat.

„Ek wil weg uit hierdie land, Piet. Ek sal nooit die dood van my kind te bowe kom nie. Wie weet, watter rampe nie verder op ons wag nie.”

Piet Burger sien hoe die smart nog oor sy vrou hang, hoe dit op haar gesig gebrandmerk is, maar hy vervies hom oor die gedagte van padgee waaraan sy nou kou.